

A gyermek- és leányhangok után üde csengéssel szólalt meg Tóth Márton keze nyomán a ritkaság: az *Exultate Fiúvegyeskar*. Kodály 121. genfi zsolttárát énekelték el, az ökuménia jegyében, a Szent István bazilikában. Színes ellenpólust jelentett ezután a drámai hangzású, Kölcsey Ferenc versére írott „Husz” című kórusmű. Kit csodáljunk jobban: az első sorban éneklő remek fiúcskákat, vagy az érces, határozott tenor-baritonbasszus szólamokat? Dicséret és elismerés Tóth Mártonnak a remek együttesért!

A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola *Vegyeskara* és a régi tagokkal, meg szülői kórusal kibővített *Cantate Kórus* lenyűgöző előadásából szólalt meg ezután az *Ének Szent István királyhoz* című Kodály mű, majd Horváth Márton Levente orgonakíséretével a *114. genfi zsolttár*. A sokszor hallott, de mindig a felfedezés erejével ható nagy Kodály művek sorát az *Este*, a *Szép könyörgés* és *Sík Sándor Te Deuma* tette teljessé.

Az adott keretek között a hangversenyen a legnagyobb, egyben legmerészebb vállalkozása a Kodály Zoltán: *Missa Brevis* megszólaltatása volt. A vegyeskara, szólistákra, zenekarra, orgonára írott kompozíció teljes egészében hangzott fel, elő- és utójátékkal együtt. Nehéz szavakban megfogalmazni azt az élményt, melyet a mű ilyen interpretálása jelentett. Eszünkbe idézte a Mester szavait: „Vannak a léleknek olyan régiói, melyekbe csak a zene világít be. – S ahol az emberi megismerés határait ériük, ott a zene még túlmutat rajtuk, olyan világba, melyet megismerni nem, csak sejtteni lehet.”

A magas színvonalú előadásban az együttes minden tagja kitűnően helytállt, külön kiemelés érdemel a mise szólistáin belül is a Vámosi Katalin, Görög Borbála, Sapszon Orsolya alkotta tercett, mely már korábban az „Este” előadásánál szintén angyali hangon szólalt meg, most ezt tetézte a rendkívül nehéz, igen magas fekvésű szólók, a Mise Kyrrie és Agnus tételének végén felhangzó harmóniák. Zenei szaknyelven úgy is fogalmazhatunk, hogy itt a Szerző az első változat Orgonamiséjének a hangszer magas regisztere éteri hangzását női hangokra tette át. Előadásuk nemcsak zeneileg volt kiváló, de egyenesen technikai bravúrnak hallatszott! Kitűnő volt a többi szólista is: Vörös Szilvia, Honinger László és Oláh Zsolt, valamint az orgonáló Harmath Dénes.

Dicséret és köszönet illeti a zenekart betanító Ménesi Gergelyt, valamint az együttes kitűnő, elismerten nagy tudású művészeti vezetőjét, *Záborszky Kálmánt*. Merész vállalkozásnak tűnik a Bazilika szentélyében ezt a grandiózus hangzású művet megszólaltatni, hiszen szinte alig lehet az akusztikai problémákat kiküszöbölni. Félő volt, hogy nem lesz elég plasztikus a hangzás, de hát a mű monumentalitása – és a merész vállalkozás nagysága – feledtette a hiányosságokat. Egy biztos: egész életre szóló élményt jelentett előadóknak és hallgatóknak egyaránt.

Megkoronázta Sapszon Ferenc és iskolája 25 évét!

A grandiózus koncert végén a KÓTA nevében *Párkai István* lépett az emelvényre, aki a Zeneakadémián ifj. Sapszon Ferenc karvezető tanára volt, és meleg, elismerő szavak kíséretében adta át a Szövetség díszoklevelét. Majd a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola igazgatója *Friedrich Attila* köszöntötte a jubiláló iskola művészeti vezetőjét, tanárát, karnagyát, kiemelve annak elvülhetetlen nevelői erényeit, érdemeit. Ezután az iskola szüleinek nevében az egyik apuka emelkedett szólásra, hogy külön hangsúllyal kiemelje, milyen jelentős esemény volt, hogy Kodály Zoltánné annak idején megengedte az iskolának Kodály nevének felvételét.

Végül Sapszon Ferenc köszönő szavait, melyeket valamennyi jelenlévőhöz intézett, kiegészítette az iskola énekkarainak közösen megszólaltatott öt ráadása, melyet a Bazilika egész belsejét megtöltve, annak falai mellett állva daloltak el kicsinyek és nagyok, ifjúság és felnőttek, egyesülve a boldog együtt éneklés csodájában:

Biebl: Angelus; Esenvalds: O salutaris hostia; Kodály: Esti dal; Bárdos: Istené az áldás; Bárdos: Boldogasszony.

Feljethetetlen este volt.

Szőnyi Erzsébet

Bárdos Szimpózium 2013 Debrecen

Közel három évtizede, rendezik Debrecenben – mindig március havában – kórusok, karnagyok és minden iskolatípus ének-zenetanárai részére – e zenei találkozót. Az Egyetem Liszt Ferenc Zeneművészeti Kara ad otthont e nagy szakmai és baráti közösségnek. Amint *Dr. Duffek Mihály* rektor-igazgató megnyitó szavaiban mondta: „Fontos, hogy megtaláljuk egymást az ország minden pontján”.

Ennek a szellemében valóban különleges hangulata van évről-évre, újra meg újra ennek a Szimpóziumnak. Az ország különböző területeiről mindig visszatérő résztvevők örömmel üdvözlnek egymást és szívesen fogadják az újonnan érkezőket. A programok szünetében a szakmának közös kérdései hamar előkerülnek és a különböző nézetek, megoldások megvitatása során válik igazán hasznos továbbképzéssé e három nap.

A rendezők mindig gazdag programmal készülnek. Zenetudományi és zenepedagógiai előadások, bemutató tanítások, szakmai tapasztalatcserék és rendkívül színvonalas hangversenyek változatos műsora követi

egymást, a hagyományos formákat, az aktuális évfordulókat mindig új tartalommal megtöltve.

Ez a 28-ik alkalommal rendezett szimpózium *Kodály Zoltán* decemberben ünnepelt 130. születésnapját íveli át *Weöres Sándor* 2013 júniusában betöltendő 100. születésnapjával.

A költő alkotásainak színes tárháza különösképpen vonzotta a zeneszerzőket és közös művészi hitvallásuk sok nemes kórusmű megalkotását ihlette, hatásuk hosszú időre mutatott a művészek körében. Ezekből válogatva szép csokrot állítottak össze a hangversenyek szereplői.

Még egy jellegzetes motívum ívelte át a nagyhírű Debrecen zsolttározó múltját és jelenét. Ez évben a programban a zsolttárok méltó helyüket foglalták el a nyitó és záró előadások keretébe foglalva.

A nyitóhangversenyen a *Canticum Novum Kamarakórus* együttesének műsorán igényes szép zsolttár feldolgozások szerepeltek kortárs zeneszerzők kompozíciói közül. Orbán György művei közül: A 100. genfi zsolttár és A 150. genfi zsolttár. Előadásra került Vajda János művei közül: a 10. zsolttár – melyet a kórusnak ajánlott – és a Jubilate Deo – 47. zsolttár. Mindkét mű ősbemutatója volt ezen a hangversenyen. Zongorán közreműködött Pető Marcell (BA II- évf. hallgató). *Török Ágnes* az együttes karnagya a művek finom megformálásával jól magával ragadta az ifjú énekeseket, akik autentikus előadásban szólaltatták meg az előadott műveket.

Az ezt követő délutáni programban három előadás hangzott el, Weöres Sándor gazdag életművébe nyújtva bepillantást különböző aspektusokból. *Dobos István* „Szó-Zene-Kép – a teljesség igézete Weöres költészetében” címmel tartotta meg előadását, néhány gondolatát kiragadván: Weöres, öntörvényű gondolkodó volt, a nyelv komoly játékait valósította meg. Egyedi munkásságának nincs előzménye és folytatása sem, műveiből a szabadság szeretete árad. Előadását jellegzetes példákkal támasztotta alá.

Ferencziné Ács Ildikó: „Hic haek hoc, elveszett a tok” – vidám címe – megszövegesített Kodály-énekgyakorlatok gazdag tárházát vezette elő. Táblára felírt dallamokkal la-lával vagy szolmizálva megénekelte a közhörséget. Kodály koncepciók elemeit példákkal illusztrálta.

(Előadásának szerkesztett változatát közöljük.)

Ittész Mihály: „Egy ’antimuzikális’ költő esete a zeneszerzőkkel – Weöres Sándor a szövegíró” címmel megtartott előadásában Kodály és Weöres első találkozásának történetétől vezette végig a zene és a vers kapcsolatának rendkívül egyéni feldolgozását és művészi megvalósulást.

Az esti **Kórushangverseny** Kodály Zoltán és Weöres Sándor tiszteletére került megrendezésre. A délután elhangzott elméleti fejtegetéseket – a költő és zeneszerző alkotásának kapcsolatáról – sokszínű palettán mutatták be az esti hangversenyen. Kodály elsőként komponált Weöres ifjúkori versétől miként fordultak a kortárs zeneszerzők és folyamatosan az ifjabb generáció Weöres gazdag oevrűjéhez.

Kiváló kórusok szerepeltek, hiszen Debrecen büszke lehet kóruskultúrájára, a legutóbbi (2012. november 15-18 közötti) Kodály Zoltán VI. Magyar Kórusversenyen, a kategória díjnyertesei között, öt kategóriában nyertek első díjat, debreceni kórusok. Ők most itt mutatkoztak be az Egyetem Liszt Ferenc Nagytermében.

Elsőként **A Lautitia Gyermekkar** szerepelt, karnagyuk *Nemes József*. Ők nyerték el a 2012-es Kórusverseny Nagydíját. Műsorukon, Decsényi János-Weöres Sándor: Altatódal és Pletykázó asszonyok művei szólaltak meg. A 80-ik születésnapját ünneplő Kocsár Miklós tiszteletére, Két gyermekkari művet adtak elő. Orbán György-Weöres Sándor: Fülemüle kórusműve, majd Gyöngyösi Levente-Szilágyi Domokos: Vihar című műve szólalt meg. Közreműködött: Ablonczy Bertalan (zongora, ütőhangszer), és Tímár Dávid (ütőhangszer).

Az Ady Endre Gimnázium Leánykara, Kodály Zoltán: Cigánysírató; Daróci Bárdos Tamás-Weöres Sándor: Hold és felhő; Kodály Zoltán: Semmit ne bánkódjál (Szkhárosi Horváth András éneke, egykorú dallama szerint) műveit adta elő magas hőfokon, *Kerekes Rita* vezényletével. **A Kölcsey Kórus**, Bárdos Lajos: Csodát mesélek – Weöres Sándor: Kodály köszöntése c. versére komponált remek művét adta elő. Azt követően, Tóth Péter – Weöres Sándor: Stabat Mater műve szólalt meg megható érzelmeteli előadásban. Az eredeti népi Mária siralom „Jaj nagy kedvem tartott...” csángó népdal Weöres szabad feldolgozása. Vezényelt a kórus karnagya: *Tamási László*. Befejezésül a **Kodály Zoltán Ifjúsági Vegyeskar** szerepelt, *Végh Mónika* vezényletével. Az elsőként előadott Weöres Sándor ifjúkori műve a *Norvég Lányok*, Kodály Zoltán énekkari megformálásában az utólérhetetlen művek kategóriájába tartozik, előadása ünnepi pillanatot jelentett. A következő művek is Weöres költeményekre íródtak: Ligeti György – Magány; Huszár Lajos – Két madrigál /I; Karai József – Ugrótánc. Zongorán közreműködött: *Bartha Ildikó*.

A második nap délelőttjén, két bemutató tanítást tartottak, kicsikkel és nagyokkal. Elsőként a magas színvonalú ének-zenetanítás által, jól ismert Bányai Júlia általános Iskola új fenntartójának a nevét viselő *Szent Efrém Görögkatolikus Általános Iskola* alsó tagozatos 2. osztálya szerepelt. *Deli Gabriella* változatos óravezetése jól bizonyította a gyerek sokirányú tudását, örömteli éneklését. A *Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola* növendékeinek szolfézs óráját *Tuzson Hajnalka* vezette. A „Síratók” és „Bujdosó énekek” alapján felépített óra igen széles történelmi és helyhez kötődő elbeszélése új ismeretek közlésére adott lehetőséget.

Weöres Sándor emlékére hangulatos délelőtti hangversenyt adott a *Szivárvány Gyermekkar*, *Deli Gabriella* vezényletével. Három zeneszerző Weöres Sándor verseire komponált műve szólalt meg. Kocsár Miklós: Kórusdalok gyermekkara és zongorára; Kodály Zoltán: Négy bicínium; Pertis Jenő: Négy bagatell gyermekkara.

Ebben az esztendőben a kora tavasz időszakában március 22-24-ig ter-

vezett Szimpózium, a váratlan télies időjárás miatt néhány szereplő lemondásához vezetett. Az egyik programot, *Sáry László* helyett, *Karacson Dezső*: A tékozló fiú – Benjamin Britten parabolája címmel tartott érdekes előadása pótolta. A másik esetben a tervezett „Csicsergő” – előkép-zős foglalkozást bemutató – salgótarjáni Váci Gyula Zeneiskola növendékei – nem érkeztek meg, de *Horváth Istvánné Smid Anna* megmentette a programot. Segítségére voltak a Főiskola növendékei, hirtelen összeállított kis énekes csoportjukkal. Majd videófelvételről mutatta be a téma vezetője – a gyermekekkel előzetesen készült zenei foglalkozást.

Tóth Péter zeneszerző érdekes témát választott: „A szövegválasztás, szöveghasználat problematikája a kóruszenében”. Magyar vagy idegen nyelv választásának indokai, esetleg vegyesen mindkettő; ismert költő, vagy ismeretlen szöveg választása könnyebb-e; eltérő-e a komponálás, ha férfi- vagy női kar az előadó. Ezentúl még sok érdekes kérdést vetett fel a zeneszerző, mindenhez rövid zenei illusztrációt fűzve.

A Szimpózium során az előtérben, régebben, vagy újabban megjelent könyvek és kották gazdag választékát állították ki a könyvkiadók, megtekintés és vásárlás lehetőségét egyaránt biztosítva.

Önálló előadás keretében az éppen frissen megjelent „Alapfokú szolfézstanítás a gyakorlatban” címmel, a szerkesztő *Ittész Mihály* mutatta be *Papp Károlyné* és *Spiegel Marianna* új könyvét. A szerzők több évtizedes tapasztalataikat foglalták össze, melyben „Vallják, hogy a szolfézstanítás elsősorban zenetanítás, és a hiteles, stílusos, tudatos muzsikáláshoz, az elméleti tudás alapkövetelmény.”

Zeneoktatás-zenetudomány egymásra épültségét bizonyította a következő érdekes könyvbemutató. *Gárdonyi Zsolt*, évtizedek óta Németországban élő professzor, személyesen mutatta be, német kollégájával, *Hubert Nordhoff* professzorral készült „Összhang és Tonalitás” című munkájukat. A könyv magyar fordítását *Terray Boglárka* készítette, aki ismerette és méltatta a könyvet, melynek magyar kiadása, most jelent meg 2012-ben, Budapesten a Rózsavölgyi kiadásában. Az előadás keretében a hallgatóság több fénymásolatban közölt példát kapott kézhez, aminek zenei példáit *Gárdonyi Zsolt* bravúros zongora illusztrációkkal mutatott be.

A könyvek és kották megismerésének, terjesztésének kérdését zárta, *Sigray László* előadása „A kórusok és a kottakiadók együttműködésének” témájával. Sok felmerülő problémát vetve fel a „tisztességes” kottamásolás kérdését illetően, a terjesztés és eladás területén, az elfogadható megoldások lehetőségeit felvázolva.

„Reneszánsz szerzők és Bárdos Lajos művei”

Az e címmel rendezett esti hangversenyt az emlékezés emelte valóban ünnepélyessé. Hosszú évek sorának hagyományát őrzi a *Bárdos Lajos Leánykar* fellépte. Idézzük fel a nevezetes esztendőket. *Szesztay Zsolt* karnagy 1975-ben alapította a Debreceni Leánykart. 1985-ben tartották

az első Szimpóziumot Debrecenben. *Bárdos Lajos* halálát követő évben – egykori tanárának felejthetetlen emlékének tiszteletére – vette fel az *Leánykar* *Bárdos Lajos* nevét. Így mindig visszatérően a zárókoncerten szereplő énekkar a hangverseny éke. Az alapító karnagy is immáron évek óta a földöntúliak sorába tartozik, de emlékét hűségesen tovább éltetik.

Szesztay Zsolt Emlékdíjat alapított *Szesztay Zsoltné*. Minden évben egy alkalommal, a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karának az a hallgatója kaphatja a díjat aki *Szesztay Zsolt* Tanár úr szakterületén, a zeneelmélet, szolfézs/zeneismeret és kórusvezetés szaktárgyak terén együttesen kiemelkedő teljesítményt nyújt, valamint általános tanulmányi eredménye, a zenei, illetve zenetanári pályára való felkészültsége példaértékű. A díj ünnepélyes átadására a *Bárdos Szimpóziumon* kerül sor. *Dr. Duffek Mihály* emlékező szavait követően *Szabó Márta* a tanszék vezetője, olvasta fel az emlékdíj szövegét, befejezésül közölve, hogy a *Szesztay Zsolt Emlékdíj* idei díjazottja, a tanszék végzős karvezető és tanárjelölt hallgatója, **Szűcs Magdaléna**. Az erre az alkalomra készült *Bögös Lóránd* kisplasztikáját és az ezzel járó elismerő oklevelet, *Szesztay Zsoltné* adta át.

Az évente új taggal gyarapodó **Bárdos Leánykar** harmonikus összhangban folytatja magas színvonalú munkáját értő karnagyok vezetésével. A hangversenyen elsőként közreműködő kórus *Ordasi Péter* vezényletével *Palestrina* és *Lassus* műveit szólaltatta meg. *Bárdos Lajos*: *Magos a rutafa c. művét*, *Kiss Erika* (BA III. évfolyam hallgatója) vezényelte.

A következő szereplő, **A Sol Oriens Kórus**. *Karnagya Deményi Sarolta* vezényelt egy *Monteverdi* madrigált; majd *C. Gesualdo di Venosa* művét és *Bárdos Lajos*: *Jeremiás proféta könyörgése c. művét*, *Valkai Dávid* (MA I. évfolyam hallgatója) vezényelte.

Befejezésül a **Kollégiumi Kántus** szólaltatta meg A 80. genfi zoltár dallamait, *Berkési Sándor* vezetésével, majd *Bárdos Lajos*: *Adjunk hálát mindnyájan* (*Dávid Ferenc* éneke) *Marczi Ernő* vezényletével hangzott el. Végül *Vass Lajos*: *Jövendölés* (*Jókai Mór*) művét vezényelte *Berkési Sándor*.

Ezt követően köszöntötték a világszerte elismert 274 éve működő Debreceni Kollégiumi Kántus évtizedek óta vezető karnagyát *Berkési Sándort*, aki kiemelkedő munkásságáért, március 15-én, a Magyar Érdemrend Tiszti Keresztjét vehette át.

A hangverseny során előadott művek igaz művészi élményt nyújtottak és méltó módon zárták a Szimpózium igényes zenei bemutatóit.

A záró napon hangzott el *Arany János* előadása a „Genfi zoltárokról”. Majd a hagyományosan visszatérő program a „Szekciós tanácskozás”. Ének-zenetanári-, zeneiskolai szolfézstanári-, szakközépiskolai és főiskolai tanári szekciók következtek. Vezetőik: *Kedvesné Herczegh Mária*; *Spiegel Marianna*; *S. Szabó Márta*. Ezek kiváló alkalmat teremtenek a résztvevők hozzászólásaira, szakmai területük témáinak felvetésére, azok közös megvitatására.

Végezetül a köszönet hangja szóljon mindnyájunk nevében azokhoz akik a Bárdos Szimpóziumot 2013-ban ismét létrehozták. *Dr. Duffek Mihály* dékán és *Szabó Márta* tanszékvezető főiskolai docens, hosszú tervezésben készítik elő a színvonalas programot. Majd a felkészülés során fáradhatatlan munkabírással, elkötelezett hivatástudattal alakítják végleges formába. Önzetlen kollégák, és munkatársak a segítői és közreműködői a kifogástalan rendezés és szervezés megvalósításában.

Tudjuk, hogy mindnyájan szívügyüknek tekintik a minden területre kiterjedő igényes megoldást. Elismerés illeti Öket és őszinte köszönet! Örömmel és érdeklődéssel várjuk a következő esztendő debreceni meghívását a nevezetes Bárdos Szimpóziumra.

Márkusné Natter-Nád Klára

Hic haec hoc, elveszett a tok

Megszövegesített Kodály-énekgyakorlatok¹

Közös éneklésre invitálom a hallgatóságot. A képernyőn Kodály 333 olvasógyakorlatának 92. számú éneke látható.

Betűkottás anyag, tempójelzés, dinamikára, előadásmódra vonatkozó utasítások és abszolút magasságra vonatkozó információ nélkül. A dallamot *f'* kezdőhangról, lassú tempóban, legato énekeljük (lalázva). Komor hangvételi, merengő, sötét tónusú zenei anyagot hallunk. Könnyedebb (*leggero*) hanghordozással, gyorsabb tempóban, *h'* kezdőhangról kezdve ugyanez az anyag játékos, derűs hatást kelt.

Számtalan más karakter is megformálható lenne még a hangmagasság, tempó, dinamika, előadásmód változtatásával, harmadjára azonban szolmizálva, *g'* kezdőhangról, lépő tempóban, „lapról olvasás” jelleggel énekeljük az olvasógyakorlatot. Feltételezzük, hogy így hallhatta egy fiatal zeneakadémista előadásában Weöres Sándor is a dallamot, amikor Kodály felkérésére olvasógyakorlatok szövegszerzésével foglalkozott. Fegyelmbe véve a mérőütések mentén, az ütem egyeken kiemelkedő *re* hang, valamint a kétütemes kezdő motívum ismétlődését, a monoton mozgássor jellegzetes szöveget hívott elő (Ld. Weöres Sándor: *Olvadás*).

A vers kottaképpel együtt Forrai Katalin *Ének az óvodában*² című könyvében található. Ez a szövegváltozat azonban egyedül itt jelenik meg.

¹ A kottapéldákat és kötetben fellelhető verseket szerzői jogi okokból nem jelenítettem meg.

² FORRAI KATALIN: *Ének az óvodában*. Editio Musica Budapest, Bp., 1993: 232. Ebben a kiadásban 284-es sorszámot kapott.

Az első motívum a Weöres kötetekben kiadott versekhez képest rövid mássalhangzóval („Csip, csep”) és „egy” helyett „két csepp” változattal szól. Weöres életművében kétféle módon ismert a vers: a *Bóbita, Ha a világ rigó lenne* és EIÖB³ kötetekben „Csepereg a víz”, a *Tarka forgó* és a *Magyar etűdök – száz kis énekszöveg*⁴ kötetekben „lecsepeg a víz” befejezéssel.

Kodály és Weöres közös pedagógiai célzatú tevékenységének bővebb ismertetése előtt rövid áttekintés következik az előzményekről:

A Kodály-koncepció egyes elemei a 20-as években már léteztek. A Zeneakadémiai növendékek képzése (a 10-es évektől fogva) gyakorlatorientált volt (pl. magyar népdalok tananyagba építése, népdalokkal végzett diktálási gyakorlat).

A népdal, a zenei anyanyelv felfedezése és feltárása változást kívánt a zenei közéletben: amikor ugyanis a népdalokból építkező új magyar műzene megszólalt, nyilvánvalóvá vált, hogy nincs értő közönsége. A közönség, legfőképpen az ifúság zenei nevelésére vonatkozó gondolatait 1929-ben, a *Gyermekkarok* címmel megjelent tanulmányában fogalmazta meg Kodály:

„Mit kellene tenni? Az iskolában úgy tanítani éneket és zenét, hogy ne gyötrelmem, hanem gyönyörűség legyen a tanulónak, s egész életére beleoltsa a nemesebb zene szomját.”⁵

„Nekünk tömegeket kell a zenéhez vezetni.”⁶ – mondja, s a hangszerek-tatással ellentétben az énekes alapú képzést nevezi meg a vezető erőnek, mint az egyetlen, mindenki számára elérhető és ingyenes hangszert.

Hangsúlyozza a tanár szerepét: „Sokkal fontosabb, hogy ki az énektanár Kisvárdán, mint hogy ki az Opera igazgatója. Mert a rossz igazgató azonnal megbukik. (Néha még a jó is.) De a rossz tanár harminc éven át harminc évjáratból öli ki a zene szeretetét.”⁷

Kodály figyelme 1925 körül fordul a gyermekek, az ifúság zenei nevelése felé. Ekkor születnek első gyermekkarai, ekkortól számítható a kórusélet megújulása, mely majd 1934-től, a tanítványok munkája nyomán, az Éneklő Ifúság mozgalomban teljeseedik ki.

Angliában tanulmányozta John Curwen relatív szolmizációs rendszerét, majd a 30-as években Fritz Jöde előadásait hallgatta Budapesten.

A relatív szolmizáción alapuló tanítási módszert Ádám Jenő kísérletezte ki, majd Kodály biztatására, 1943-ban megírta a módszertankönyvet is.

³ WEÖRES SÁNDOR: *Egybegyűjtött írások*. Ötödik, bővített kiadás. Magvető, Bp., 1986.

⁴ 1985-ben megjelent önálló kötet formájában is.

⁵ KODÁLY ZOLTÁN: *Visszatekintés I*. Szerk. Bónis Ferenc. Budapest: Zeneműkiadó Vállalat, 1982: 39.

⁶ Uo. 42.

⁷ Uo. 43.